

Systemové pojetí výchovy

1. Pojmy-systém, základní prvky výchovného systému
2. Objekt a subjekt výchovy, výchovné cíle a prostředky výchovy
3. Proměny vztahů mezi cíli, prostředky a podmínkami výchovy

Literatura: Blížkovský, B. Systemová pedagogika.

Ostrava: Amosium, 1992.

Pelikán, J. Výchova jako teoretický problém. Ostrava: Amosium, 1995.

System-relativně uzavřený celek, který je tvořen prvky, strukturou a funkcí prvků.

Struktura je síť vzájemných vazeb a vztahů mezi prvky systému.

Funkce prvku je působení prvku v systému, ať jej ovlivňuje kladně (eufunkce) nebo záporně (disfunkce).

Základní prvky výchovného systému:

1. Subjekt a objekt výchovy
2. Podmínky, ve kterých se výchova uskutečňuje
3. Soustava výchovných cílů
4. Soustava výchovných prostředků

Výchova je tím účinnější, čím větší je relativní soulad jejích podmínek, cílů a prostředků.

Výchovný proces – systémové pojetí

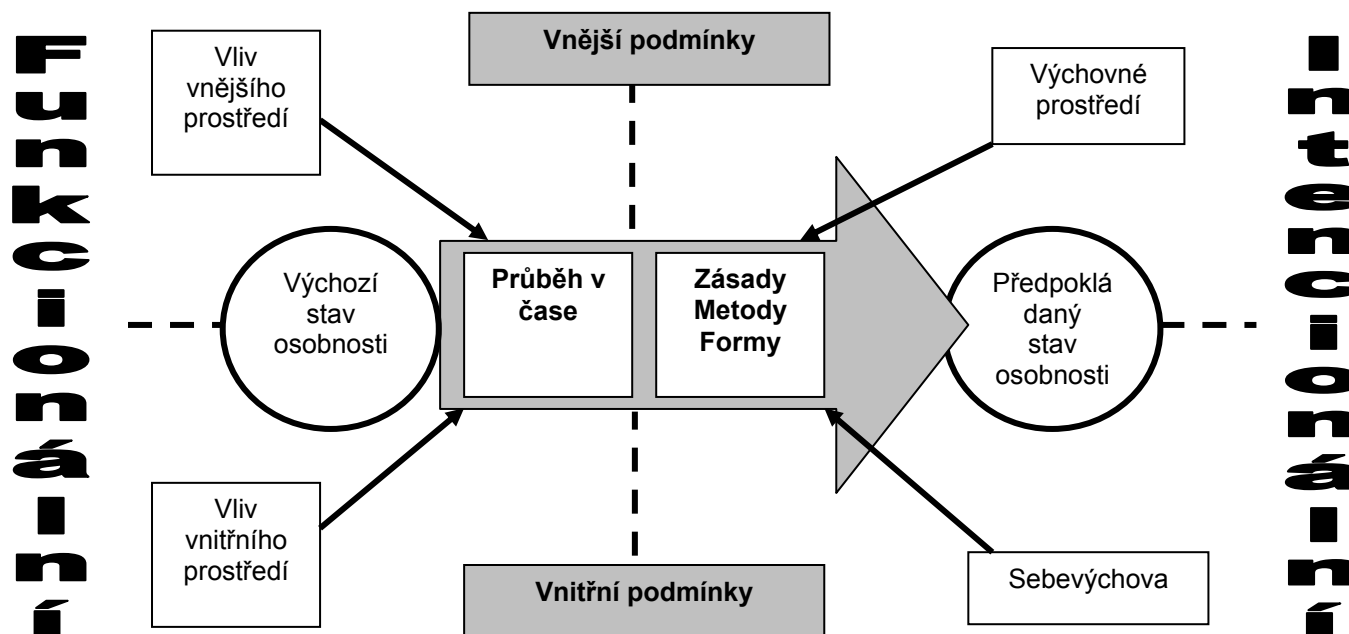
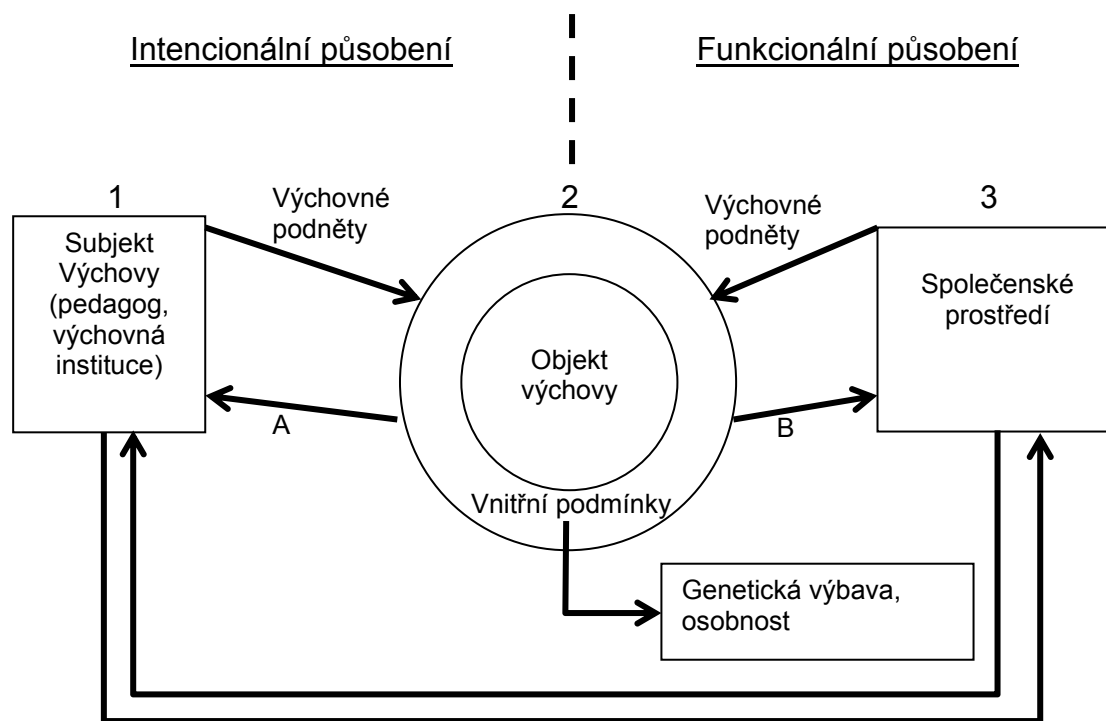


Schéma systému výchovy (skladba podle prvků a vazby mezi nimi)



Podmínky výchovy jsou charakterizovány celkovou dosaženou úrovní života a životního prostředí vychovávaných i vychovatelů – jsou dány tím co existuje, včetně zjevných a skrytých možností.

Součástí podmínek jsou sociální (interpersonální) vztahy, které se na výchově podílejí, tedy nejen věcné (materiální) skutečnosti.

Podmínky ovlivňují volbu (výběr) výchovných cílů a prostředků.

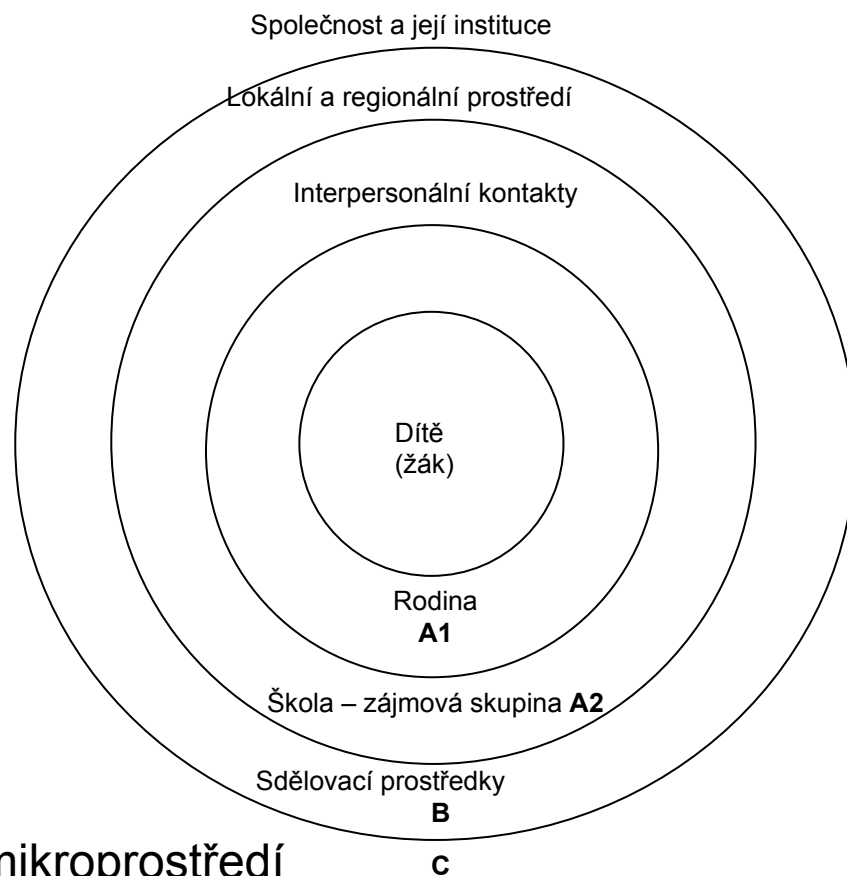
Vnější a vnitřní podmínky výchovy:

Vnější podmínky výchovy jsou sociální a přírodní okolnosti, které výchovu ovlivňují.

Vnitřní podmínky výchovy tvoří dosažená úroveň a předpoklady vychovávaných jedinců a skupin (jejich věkové, individuální a skupinové zvláštnosti).

Vnější a vnitřní podmínky výchovy se vzájemně ovlivňují a podmiňují.

Schéma sociálního prostředí z hlediska jeho vlivu na dítě(žáka)



- A - sociální mikroprostředí
- B - sociální mezoprostředí
- C - sociální makroprostředí

Cíle výchovy

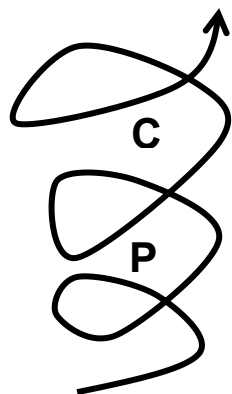
- cíl výchovy znamená orientaci k určitým hodnotám,
- cíle výchovy postihují vědomě zvolené pedagogické možnosti,
- cíle vymezují směr žádoucího vývoje vychovávaných a působení vychovávajících,
- cíle výchovy mají být přiměřené podmínkám vnějším i vnitřním,
- cíle výchovy jsou rozlišovány jako-obecné, specifické, autonomní, heteronomní, adaptační, anticipační.....
(viz odbor. literatura-např. Jůva, V. Úvod do obec. ped.)

Prostředky výchovy – „nástroje“ umožňující dosažení výchovných cílů

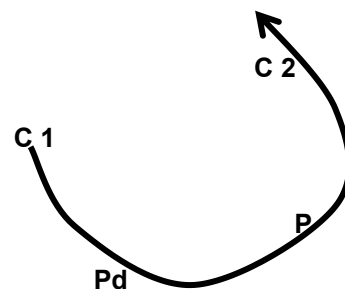
- širší vymezení pojmu zahrnuje prostředky materiální i nemateriální povahy (výchovné zásady, metody, organizační formy) a dále celou sféru materiálních prostředků (pomůcek, učeben.....)
- užší vymezení pojmu zahrnuje jen prostředky materiální

Proměny vztahů mezi cíli, prostředky a podmínkami výchovy

C = cíle
P = prostředky
Pd = podmínky



Pd



Optimální využití podmínek a prostředků napomáhá k dosažení vyšších cílů (C1 – C2)